Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto
Hallitusneuvos Hanna Kiiskinen

LAUSUNTO

13.1.2021

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys kirkkolain muuttamisesta (HE 243/2020 vp)

Suomen perustuslain (731/1999) 76 §:n 1 momentin mukaan kirkkolaissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Pykälän 2 momentin mukaan kirkkolain säätämisjärjestyksestä ja kirkkolakia koskevasta aloiteoikeudesta on voimassa, mitä niistä mainitussa laissa erikseen säädetään.

Kirkkolain (1054/1993) 2 §:n mukaan kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee ainoastaan kirkon omia asioita, sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Kirkon ehdotuksen tekee kirkolliskokous. Kirkolliskokouksen ehdotuksen tutkiminen ja vahvistaminen on tasavallan presidentin ja eduskunnan tehtävä. Kirkolliskokouksen tekemää kirkkolakiehdotusta tutkittaessa voidaan oikaista ehdotuksessa oleva sellainen lainsäädäntötekninen virhe, joka ei vaikuta kirkkolakiehdotuksen sisältöön. Oikaisu voidaan tehdä kirkkohallituksen annettua asiasta lausunnon tai tehtyä siitä aloitteen.

Kirkon sähköisiä kokouksia koskeva sääntely on ollut eduskunnan hallintovaliokunnan käsittelyssä jo keväällä 2020 osana laajempaa kirkkolain kokonaisuudistusta. Huhtikuussa 2020 kokonaisuudistuksen käsittely kuitenkin keskeytettiin odottamaan asian jatkovalmistelua. Tuon jatkovalmistelun ollessa käynnissä evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous päätti 6.11.2020 ehdottaa kirkkolain kiireellistä muuttamista kirkon toimielinten sähköisten kokousten mahdollistamiseksi ja kirkon toimielinten toiminnan turvaamiseksi koronapandemian aikana.

Esitys koskee seurakunnan, seurakuntayhtymän, hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon toimielimiä. Sähköisen kokouksen pitämisen edellytyksenä olisi kokoukseen osallistuvien yhdenvertainen näkö- ja ääniyhteys. Päätöksentekomenettely olisi sama kuin kokouksessa, jossa kaikki ovat läsnä. Koska suljetun lippuvaalin toimittamista mahdollistavia kokousjärjestelmiä ei ole juurikaan käytössä, tällainen vaali voitaisiin kuitenkin siirtää sellaiseen kokoukseen, jossa jäsenet olisivat läsnä. Sähköinen kokous edellyttäisi soveltuvan tietojärjestelmän tai videoneuvotteluyhteyden käyttämistä ja tietoturvallisuusnäkökohtien ottamista huomioon.

Esityksellä pyritään turvaamaan toimielinten jäsenten mahdollisuus osallistua päätöksentekoon myös covid-19-viruspandemian aikana. Esitys parantaisi kirkon jäsenten yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua seurakunnalliseen päätöksentekoon. Kirkon luottamushenkilöiden näkökulmasta sähköisten kokousten käyttöönoton myönteisenä vaikutuksena olisi, että osallistuminen kirkon luottamustehtävien hoitamiseen edellyttäisi aiempaa vähemmän matkustamista ja mahdollistaisi ajankäytön tehostamisen. Seurakunta, seurakuntayhtymä, hiippakunta tai kirkkohallitus voisi määrätä toimielimen työjärjestyksessä taikka ohje- tai johtosäännössä tarkemmin edellytyksistä, joilla mahdollisuutta kokoontua sähköisesti voi toimielimessä käyttää. Kirkon viranomainen päättäisi siten itse muun muassa siitä, minkä toimielimen kokouksia mahdollisuus koskee.